

OBRO
FILANNA
GUITART

El plaer enorme de llegir bons àlbums

Portava un vestit jaqueta de color rosa, amb una camisa blanca botonada fins a dalt i un mocador vermell que sobresortia d'una de les butxaques del davant. És un home alt, barba ben arreglada. Quan caminava, semblava una estrella del rock, també per la quantitat de gent que el seguia i l'assenyallava. Era una mica així: Oliver Jeffers era l'estrella de la Fira de Bolonya del 2017, la més important de literatura infantil i juvenil. Els seus àlbums s'han traduït a una trentena de llengües i, més que lectors, els que n'esperaven la signatura semblaven (semblàvem) fans. Fans adults, i feia la impressió que la majoria compraven els llibres per consum propi, i no pensant en cap nen. Avui he volgut començar parlant d'ell perquè tinc la sensació que el seu èxit, el fet que es convertís en un fenomen, va fer acostar molta gent al món de l'àlbum (evidentment, ja de llarga trajectòria). I, de fet, els va familiaritzar amb aquesta paraula.

Diuen que una imatge val més que mil paraules, però en el cas dels àlbums la gràcia és que les imatges i les paraules van juntes en un mateix suport, es reparteixen les dobles pàgines, i el seu valor es multiplica precisament perquè interactuen. Llegir un bon àlbum, els nens ho saben de fa temps i alguns adults ho estan descobrint, és un plaer enorme, que cada vegada es valora més. Suposo que és, en part, gràcies a iniciatives com la Setmana de l'Àlbum, promoguda per iÀlbum!, una associació que reuneix vint-i-quatre editorials independents. El festival se celebra fins al 14 de novembre en una quinzena de llocs del país, amb l'humor il·lustrat com a tema. Si en consulteu el programa, hi trobareu activitats per a públic familiar i adults. Els organitzadors tenen un manifest on donen onze raons per als àlbums, que els posen en valor. Entre els meus preferits hi ha el que diu que qualsevol persona, a qualsevol edat, necessita l'art i la bellesa per habitar el món. També destaquen que els àlbums aturen el temps i ens conviden a ser reflexius, o que desenvolupen l'esperit crític i ens fa lliures. Una última raó, que m'ha fet somriure: si un adult no entén què passa a les pàgines d'un àlbum, no cal que pateixi: segur que algun nen l'hi sabrà explicar. ♦

EL LECTOR ACCIDENTAL

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Eixamplar el nosaltres

GETTY

Fa anys que em sorprèn l'alta rendibilitat de la paraula *nosaltres*. Si ens fixem només en títols de llibres, ens adonarem que aquest pronom pot substituir qualsevol col·lectiu, des d'una parella fins a tots els éssers del planeta, passant per totes les subdivisions possibles: *Nosaltres els europeus*, *Nosaltres les dones*, *Nosaltres els humans*, *Nosaltres els vertebrats*, i també *Nosaltres els federalistes* i *Nosaltres els turistes*.

El context ajuda, esclar. Però com que a les xarxes socials el context és escàs, sovint costa determinar-ne el significat, ja que tothom forma part de molts col·lectius alhora: el de la llengua, la classe social, el municipi, els gustos... A *Els colors de la neu*, Pere Comellas i Carme Junyent expliquen que moltes llengües tenen diferents tipus de "nosaltres", que serveixen per distingir si el parlant es refereix a poques persones o a moltes, o bé si inclou o no la persona que escolta, que pot quedar fora del col·lectiu al·ludit. En català, però, el "nosaltres" és d'una inconcreció astoradora. Joan Fuster i Vicent Andrés Estellés donen un contingut molt diferent a la paraula quan un escriu el vers "No hi havia a València dos amants com nosaltres" i l'altre titula *Nosaltres els valencians*.

El que em fascina del "nosaltres" –i també, de retruc, de "vosaltres" i "ells"– és que pot eliminar la resta de característiques d'una persona. De fet, ni tan sols el pronom és necessari, ja que pot ser el líptic: la màgia arriba tan bon punt es conjuga el verb en primera persona del plural. Llavors, de sobte, algú passa a ser només catòlic, o només garrotxí, o només jubilat, o només bisexual, o només de classe mitjana, posem per cas, tot i que potser reuneix totes aquestes característiques alhora, i segur que unes quantes més.

Tota persona que escriu en un territori plurilingüe, o que ha emigrat d'un país a un altre, tria formar part d'algun "nosaltres". La decisió pot obeir a raons comercials, sentimentals, tècniques, polítiques o altres, totes respectables. Pot pesar més la llengua materna, l'admiració per una determinada literatura, les simpaties i antipaties, les possibilitats del mercat, etc. L'únic que podem afirmar és que a partir d'aquesta decisió l'escriptor passa a formar part d'un col·lectiu determinat: la literatura catalana, la francesa, la urdú...

Una part petita però qualitativament rellevant del nosaltres que escrivim en català està format per persones que van arribar al país parlant una altra llengua materna i que han decidit escriure tota o una

TOTA PERSONA QUE ESCRIU EN UN TERRITORI PLURILINGÜE TRIA FORMAR PART D'ALGUN "NOSALTRES"

part de la seva obra en la llengua de Ramon Llull en comptes de la de Cervantes o de la que van aprendre d'infants. És, doncs, un grup d'escriptors catalans especialment amatent i generós. No em refereixo a catalanòfils que escriuen articles, investigacions o llibres acadèmics, sinó a autors d'una obra literària personal.

De Zgustova a Dyakonova

Aquest col·lectiu prové en part del món eslau. Una de les primeres incorporacions va ser la txeca Monika Zgustova (Praga, 1957), autora de set novel·les i un recull de contes en català, *Contes de la lluna absent* (premi Mercè Rodoreda). Podem afegir-hi l'eslovena Simona Skrabc (Ljubljana, 1968), crítica literària i autora de la inclassificable *Torno del bosc amb les mans tenyides*, i la russa Xènia Dyakonova (Sant Petersburg, 1985), autora de dos poemaris en català, com el recent *Dos viatges*.

La primera escriptora nascuda al Magrib que va escriure en català va ser Laila Karrouch (Nador, 1977), autora de llibres infantils i juvenils i de la novel·la *Que Al·là em perdoni*; Najat El Hachmi (Nador, 1979) ha publicat mitja dotzena de novel·les en català, com ara *L'últim patriarca*, que va obtenir el Premi Ramon Llull. Saïd el Kadaoui (Nador, 1975) és autor de la novel·la *No*.

Vingudes de Romania, Corina Oproae (Făgăraș, 1973) ha publicat el poemari *La mà que tremola*, i Magda Bistriceanu (Adamclisi, 1967) ha guanyat el premi Núvol de contes. La italiana Lucia Pietrelli (Candelara, 1984) ha escrit poesia i novel·la en català, com *Cadenes*, que va obtenir el Premi Joanot Martorell. L'argentina Silvana Vogt (Morteros, 1969) és autora de la novel·la *La mecànica de l'aigua*. Hem deixat per al final l'anglès Matthew Tree (Londres, 1958), el primer que va escriure en català dels que glossem avui, ja que des de finals del segle XX ha publicat contes, assajos i novel·les com *Ella ve quan vol*, que el 1999 va obtenir el Premi Andròmina.

Encara podríem afegir-hi un col·lectiu d'escriptores viatgeres, que utilitzen una o més llengües segons el lloc on escriuen o el projecte que emprenen. És el cas de Flavia Company (Buenos Aires, 1963), Lolita Bosch (Barcelona, 1970) i la dramaturga Marília Samper (São Paulo, 1974), que tant escriuen en català com en castellà.

Si no soc exhaustiu no és per malvolença, sinó per descuit. Des d'aquí vull agrair a tots aquests autors (majoritàriament dones), dels quals em diferencien tants aspectes, que hagin decidit formar part d'aquest nosaltres de la literatura catalana, que hagin optat per contribuir-hi des de les seves sensibilitats i que m'hagin donat l'oportunitat de llegir-los en llengua original. ♦